

Analýza hrobů a formalizovaný deskriptivní systém

Při tvorbě deskriptivního systému není pochyb o tom, že strukturující entitou bude jeden hrob. V rámci analýzy však musí být definovány i jejich kvality. Je nutno vybrat takové deskripty, které budou dostatečně strukturující z hlediska položených otázek.

První skupina deskriptorů souvisí s předměty, které byly uloženy v hrobech jako milodary. O jejich významu pro diskuzi o sociálním rozvrstvení zemřelých a náboženských představách lidí, kteří milodary nebožtíkům vkládali do hrobů, není pochyb, i přesto, že hroby z Lesní školky jsou jen velice chudě vybaveny. Pouze dvě kategorie milodarů jsou natolik početné, aby bylo možné je vyčlenit jako samostatné deskripty. Jedná se o nože (MESSER) a keramiku (KER). Ostatní milodary (nákončí, přezka, parohová schránka, železný či bronzový kroužek, proplétáček, ocílka, vědro, bronzový hrot, opracovaná kost) bylo nutno zahrnout pod jeden deskriptor – jiné předměty (ANDERE_F). Šperky (náušnice, korálek) se objevily pouze v malém počtu hrobů a nejsou dostatečně strukturující. Údaje o nich nebyly zahrnuty do deskriptivní matice. Přítomnost milodarů v hrobě je vyjádřena dichotomizovanou hodnotou 0 - 1.

Další deskriptor souvisí s hrobovými jámami. Již výše bylo konstatováno, že hroby jsou v Lesní školce vesměs jednoduše upraveny. Mohou být charakterizovány vlastně jen svými rozměry. Jako strukturující byl vybrán znak, který v absolutních hodnotách vyjadřuje plochu hrobové jámy v úrovni podloží (AREA). Hloubka hrobu není do deskriptivní matice zahrnuta, protože v Lesní školce byla většina hrobů zahlobena do podloží jen minimálně (hloubka hrobu výjimečně překračuje 30 cm) a u mnoha z nich nebyl tento znak v terénní dokumentaci vůbec registrován.

Poslední skupina deskriptorů popisuje kostru - její orientaci, stav a pozici. Z hlediska orientace kostry vzhledem ke světovým stranám lze vyzdvihnout především základní směr Z-V, obličejem k vycházejícímu slunci. Tato orientace, která je zcela běžná na pohřebištích 9.-12. stol. (*Hanuliak 1984, 109*), se na Pohansku vyskytuje jen v omezené míře, a to jak u hrobů rozptýlených mezi sídlištními objekty (*Dostál 1982a, 181*), tak i na pohřebišti u kostela (*Rajchl 2001, 129-131*). Lze předpokládat, že zde může mít zvláštní význam. Skutečnost, že je hrob orientován Z-V, bude hodnotou 1 vyjadřovat deskriptor W_O. Do této skupiny jsou kromě přesně orientovaných hrobů zařazeny i případy s mírnou odchylkou ve směru ZZS-VVJ a ZZJ-VVS. Hroby označené v tomto deskriptoru 0 jsou orientovány ve všech ostatních směrech. U koster byl sledován i stav zachování. Deskriptor ERHALGUT hodnotami 0 a 1 vyjadřuje, zda nalezená kostra byla v dobrém či špatném stavu. Poloha končetin je zaznamenána dvěma deskripty. Pro pozici rukou je za strukturující a zároveň i početněji zastoupený znak (k tomu i *Dostál 1982a, 182*) považováno ohnutí alespoň jednoho z předloktí, které bývá často přeloženo přes pánev (EHAND_BO). Pokrčení nohou (BEINE_BO) je pokládáno za podstatnou odchylku od běžného ritu, a to nejenom u nebožtíků pohřebních ve skrčené poloze (*Dostál 1982a, 182*).

Syntéza formálních struktur hrobů

Analýza hlavních komponent, která je jádrem archeologické metody, bude provedena na základě deskriptivní matice složené z 8 deskriptorů (viz výše) a 50 řádků. Snížení počtu entit (hrobů) v matici oproti všem evidovaným hrobům z Lesní školky (81) je způsobeno skutečností, že u mnoha hrobů nemohl být sledován některý ze znaků. Jednalo se např. o rozměr hrobové jámy (v případě, že hrob zabíhal pod okraj archeologické sondy) či původní polohu končetin (pokud byl hrob druhotně dislokován). Podmínkou správně provedené analýzy hlavních komponent je kompletní deskriptivní matice, která nesmí obsahovat tzv. chybějící data. Z tohoto důvodu musí být postižené entity (nebo kvality) z faktorového řešení vyloučeny (*Neustupný 1997b, 239*).

